

**Powiatowy
Program
Ochrony Zdrowia
Psychicznego na
lata 2023-2030
dla Powiatu
Człuchowskiego**

Człuchów 2024

Spis treści

Spis treści.....	2
Wprowadzenie.....	4
Podstawy prawne.....	7
Struktura demograficzna obszaru objętego Programem.....	10
Diagnoza obszaru objętego Programem.....	14
Placówki i formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie człuchowskim....	19
Edukacja i zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży.....	40
Cele i zadania programu.....	45
Źródła finansowania.....	54
Monitoring i sprawozdawczość.....	55

Zastosowane skróty:

CZP	Centrum Zdrowia Psychicznego
NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia
WHO	ang. World Health Organization, Światowa Organizacja Zdrowia
PPP	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju
SP ZOZ	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie
PFRON	Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych
ŚDS	Środowiskowy Dom Samopomocy
PZK	Punkt Zgłoszeniowo – Koordynacyjny
ZLŚ	Zespół Leczenia Środowiskowego

Wprowadzenie

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2018-2022 dla Powiatu Człuchowskiego (dalej: Program) zaktualizowany został na lata 2023-2030 w oparciu Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 2023 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 (Dz.U. 2023 poz. 2480) oraz zapisów w art. 1-2 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2017 poz. 882).

Powyższe regulacje uznają, że zdrowie psychiczne jest fundamentalnym dobrem osobistym człowieka, a ochrona praw osób z zaburzeniami psychicznymi należy do obowiązków państwa.

Ochrona zdrowia psychicznego obejmuje realizację zadań dotyczących w szczególności:

- 1) promocji zdrowia psychicznego i zapobiegania zaburzeniom psychicznym;
- 2) zapewniania osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej i powszechnie dostępnej opieki zdrowotnej oraz innych form opieki i pomocy niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym i społecznym;
- 3) kształtowania wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania ich dyskryminacji.

O potrzebie podejmowania działań na rzecz zdrowia psychicznego mówią też wyniki badań prowadzonych przez WHO oraz definicja zdrowia psychicznego sformułowana przez Światową Organizację Zdrowia: zdrowie psychiczne jest jednym z podstawowych elementów ogólnego stanu zdrowia. Oznacza nie tylko brak zaburzeń czy choroby, ale także potencjał psychiczny, umożliwiający jednostce zaspokajanie swoich potrzeb, osiągnięcie sukcesów, czerpanie radości i satysfakcji z życia, zwiększający zdolność rozwoju, uczenia się, radzenia sobie ze zmianami i pokonywaniem trudności, a także sprzyjający nawiązywaniu i utrzymywaniu dobrych relacji z innymi ludźmi.

Zgodnie z powyższym, Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 ma na celu m.in. zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi kompleksowej opieki zdrowotnej oraz ukształtowanie wobec nich odpowiednich postaw społecznych. Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego reguluje, na jakich zasadach poszczególne samorządy mają włączyć się w realizację określonych zadań.

Podmiotami realizującymi Narodowy Program są właściwi ministrowie do spraw w szczególności: zdrowia, zabezpieczenia społecznego, rodziny, pracy, oświaty i wychowania, spraw wewnętrznych, sprawiedliwości oraz obrony narodowej, a także Narodowy Fundusz Zdrowia oraz samorządy województw, powiatów i gmin. Ustawa przewiduje, że w działaniach z zakresu ochrony zdrowia psychicznego mogą uczestniczyć stowarzyszenia i inne organizacje społeczne, fundacje, samorządy zawodowe, Kościoły i inne związki wyznaniowe oraz grupy samopomocy pacjentów i ich rodzin, a także inne podmioty, które zakresem swojej działalności obejmują cele i zadania Narodowego Programu.

Celami głównymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego jest zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb, prowadzenie działań na rzecz zapobiegania stygmatyzacji i dyskryminacji osób z zaburzeniami psychicznymi oraz monitorowanie i ocena skuteczności działań realizowanych w ramach Narodowego Programu.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 stanowi zatem odpowiedź na rekomendacje zawarte w Narodowym Programie Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030.

Adresatami programu zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 roku o ochronie zdrowia psychicznego są osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychiczne), upośledzone umysłowo oraz wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub społecznym.

Zgodnie z wytycznymi Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego został powołany Zespół Koordynujący (na podstawie Zarządzenia Starosty

Czulchowskiego nr 31/2018 z dnia 19 grudnia 2018 r.), który odpowiada za opracowanie Programu oraz sprawozdawczość dotyczącą realizacji celów i zadań sformułowanych w Programie.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego ma się przyczynić do poprawy zdrowia i życia, a także przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób z zaburzeniami psychicznymi. Zawiera propozycje planowanych działań w obszarze zdrowia psychicznego, diagnozę oraz cele polityki zdrowotnej w tym zakresie.

Podstawy prawne

Zagadnienia zdrowia psychicznego zostały ujęte i skodyfikowane w licznych aktach prawnych różnego szczebla – od przepisów prawa miejscowego po umowy i porozumienia międzynarodowe.

Światowa Organizacja Zdrowia (WHO) definiuje zdrowie psychiczne jako stan dobrego samopoczucia, w którym człowiek wykorzystuje swoje zdolności, może radzić sobie ze stresem w codziennym życiu, może wydajnie oraz owocnie pracować oraz jest w stanie wnieść wkład w życie danej wspólnoty, przy czym należy zaznaczyć, iż w zależności od kontekstu i potrzeb badawczych definicja ta będzie zmieniać się i będzie dopasowywana do charakteru analizy. I tak np. w normie praktycznej nacisk zostanie położony na uwzględnienie indywidualnych i społecznych obszarów działania człowieka; w normie idealnej – maksimum sprawności, witalności, dojrzałości przystosowania społecznego, dobrego samopoczucia czy realizacji; normie statystycznej – określenie stanu przeciętności, normalności, adekwatności do innych, należących do tej samej grupy czynników, zjawisk, zachowań itp.; normie względnej – umiejętność odnalezienia się w społeczeństwie, danej kulturze, wspólnocie przekonań, wartości, idei.

Podstawowym dokumentem międzynarodowym, który jest źródłem wiedzy i wskazuje kierunki rozwoju ochrony zdrowia psychicznego jest raport WHO z 2001 roku pn. „Zdrowie psychiczne: nowe rozumienie, nowa nadzieja”. Jego przedmiotem jest w szczególności diagnoza stanu zdrowia psychicznego w ujęciu ogólnym oraz wskazanie zaleceń do wdrożenia w praktyce.

Dokumentem międzynarodowym wartym przytoczenia w kontekście ochrony zdrowia psychicznego i realizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego dla powiatu czulchowskiego jest także „Deklaracja o ochronie zdrowia psychicznego dla Europy”, tj. dokument z 2005 roku, określający politykę ochrony zdrowia notyfikowany w ramach Helsińskiej Deklaracji Ministrów Zdrowia Krajów Europejskich.

W kontekście funkcjonowania Unii Europejskiej, której Polska jest członkiem, należy odwołać się także do zapisów dokumentu: „Zielona Księga. Poprawa zdrowia

psychicznego ludności, Strategia zdrowia psychicznego dla Unii Europejskiej oraz Europejskiego Paktu na rzecz Zdrowia i Dobrostanu Psychicznego” (European Pact for Mental Health and Well-being).

Na polu ustawodawstwa krajowego szczególnie ważnymi dokumentami, regulującymi i określającymi cele i zakres leczenia i profilaktyki w zakresie zdrowia psychicznego, są:

- **Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej**, której art. 68 ust. 1 bezpośrednio wskazuje na prawo do ochrony zdrowia,
- **Ustawa o ochronie zdrowia psychicznego** z dnia 19 sierpnia 1994 roku (Dz. U. z 2022 r., poz. 2123 z późn. zm.),
- **Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** z dnia 26 października 1982 roku (Dz. U. z 2023 r., poz. 2151),
- **Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii** z dnia 29 lipca 2005 roku (Dz.U. z 2023 r., poz. 1939),
- **Ustawa o zdrowiu publicznym** z dnia 11 września 2015 roku (Dz. U. z 2022 r. poz. 1608, z późn. zm.).

i akty wykonawcze (rozporządzenia), w szczególności:

- **Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030** z dnia 30 października 2023 roku (Dz.U. 2023 poz. 2480),

zgodnie z którym realizatorami Narodowego Programu Ochrony zdrowia Psychicznego są między innymi:

- samorządy województw, powiatów i gmin,
- organy założycielskie zakładów opieki zdrowotnej i jednostek opieki społecznej.

Wyznacznikiem kierunków działania i spójności działań niniejszego programu są też akty i dokumenty samorządowe, w szczególności:

- **Pomorski Program Ochrony Zdrowia Psychicznego,**

z którym zapisy niniejszego dokumentu są spójne, a tam, gdzie obszary dotyczące zdrowia psychicznego i podejmowanych działań nie zostały przedstawione zastosowanie mają zapisy programu obowiązującego na szczeblu wojewódzkim.

Dokumentem na szczeblu powiatowym, który dotyczy powołania Zespołu Koordynującego oraz dalszej realizacji Programu jest:

- **Zarządzenie Starosty Człuchowskiego nr 25/2024 z dnia 13 maja 2024 r. w sprawie powołania Zespołu Koordynującego do aktualizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 dla Powiatu Człuchowskiego.**

Struktura demograficzna obszaru objętego Programem

Powiat człuchowski zlokalizowany jest w Makroregionie Północnym / Pomorskim / Regionie Pomorskim / Podregionie Chojnickim. Teren powiatu obejmuje obszar w południowo-zachodniej części województwa pomorskiego. Powiat ma wspólne granice z województwami: zachodniopomorskim, wielkopolskim i kujawsko-pomorskim. Największym miastem powiatu jest Człuchów, w którym swoją siedzibę mają władze powiatu. Struktura geograficzna i urbanistyczna powiatu sprawia, że Człuchów wraz z leżącym przy południowej granicy powiatu Debrznem i zlokalizowanym przy zachodniej granicy powiatu Czarnem są jedynymi gminami miejskimi na terenie powiatu człuchowskiego. Lesiste tereny oraz rozdrobnienie miejsc, wokół których organizuje się życie i funkcjonowanie mieszkańców, utrudniają rozwój ośrodków miejskich oraz dostęp do usług publicznych dla mieszkańców obszarów wiejskich. W rozwoju miast i wsi na terenie powiatu człuchowskiego nie sprzyja bliskość miast leżących w sąsiedztwie granic powiatu, szczególnie: Sępólna Krajeńskiego (kujawsko-pomorskie), Złotowa (wielkopolskie), Szczecinka, Białego Boru (zachodniopomorskie), Miastka oraz Chojnic (pomorskie).

Wg danych na 31 grudnia 2020 roku, na terenie powiatu człuchowskiego mieszka 55 835 mieszkańców (K: 50,6%, M: 49,4%). W przeciągu ostatnich 18 lat liczba mieszkańców powiatu zmalała o 2,3%. A prognozowana liczba mieszkańców do roku 2050 wynosi 44 830 mieszkańców, co stanowi 20-procentowy odpływ w stosunku do stanu obecnego. Średni wiek życia mieszkańców na terenie powiatu wynosi 41,1 lat, co jest porównywalne (występują niewielkie odchylenia) od średniej dla województwa pomorskiego oraz dla całego kraju. W 2019 roku mieszkańcy powiatu człuchowskiego zawarli 4,6 małżeństw na 1000 mieszkańców, co jest wartością mniejszą od średniej wojewódzkiej i krajowej, jednocześnie dokonując 2,0 rozwodów na 1000 mieszkańców, co jest wartością znacznie większą od średniej województwa pomorskiego i średniej krajowej i jest szczególnie ważne z punktu widzenia zdrowia psychicznego z uwagi na silnie stresogeny charakter tego typu przeżyć.

Powiat człuchowski ma ujemny przyrost naturalny. W 2020 roku wyniósł on -263. Główne czynniki mające wpływ na śmiertelność mieszkańców powiatu, która jest procentowo wyższa od średniej województwa i niższa od średniej krajowej, to:

- choroby układu krążenia – 38,2% (zdecydowanie wyżej od średniej województwa i kraju), odsetek ten jest szczególnie wysoki wśród osób powyżej 65. roku życia, gdzie w skali województwa wynosi 36,8% a w skali kraju 36,0% ,
- nowotwory – 27,6% (niżej od średniej województwa, porównywalnie ze średnią krajową),
- choroby układu oddechowego – 7,2% (porównywalnie do województwa, powyżej średniej krajowej).

Warto również odnotować, że dane dotyczące zgonów spowodowanych zaburzeniami psychicznymi i zaburzeniami zachowania (na 100 tys. ludności) dla województwa pomorskiego są zdecydowanie wyższe niż średnia dla Polski (odpowiednio 17,2 dla województwa, przy 15,8 dla Polski). Należy mieć na uwadze, że na ten wysoki wynik składają się także zgony mieszkańców powiatu człuchowskiego.

Statystyki dotyczące zamachów samobójczych na terenie powiatu są bardzo złe w porównaniu z województwem czy krajem: próby samobójcze w powiecie człuchowskim: 101,0, w województwie: 74,0, w kraju: 38,0 na 100 tys. mieszkańców.

Ilości zgonów wskutek podjętych prób samobójczych kształtują się odpowiednio: powiat – 20, województwo – 14, Polska – 14, nie znaczy to jednak, że problem prób samobójczych należy marginalizować. Głównymi działaniami podejmowanymi w celu odebrania sobie życia są:

- zażycie środków nasennych / leków psychotropowych – 2,
- zażycie innych leków – 1,
- powieszenie się – 6,

przy czym zgonami kończyły się szczególnie próby podejmowane poprzez powieszenie.

Do głównych przyczyn podejmowania prób samobójczych (tam, gdzie udało się uzyskać informację na temat przyczyn) należą: choroba / zaburzenia psychiczne, nieporozumienie rodzinne i przemoc w rodzinie, zawód miłosny, jednak przy około

połowie prób i w zdecydowanej większości zgonów nie udało się ustalić przyczyn targnięcia się na własne życie.. Może to świadczyć o potrzebie podjęcia działań w zakresie wcześniejszej diagnozy i zwiększenia dostępności różnych form profilaktyki oraz leczenia problemów o charakterze psychicznym i emocjonalnym. Warty podkreślenia jest fakt, iż statystyki pokazują, że podejmowane próby samobójcze (zarówno próby, jak i skuteczne samobójstwa) dotyczą w równym stopniu mieszkańców powiatu w każdym wieku. Należy również odnotować, że podejmowane zamachy były realizowane pod wpływem alkoholu. Dane wskazują, że w powiecie człuchowskim na własne życie targają się w szczególności osoby będące w stanie wolnym (panna/kawaler – ok. 62% prób i 9% zamachów zakończonych zgonem). Targają się na swoje życie w szczególności osoby o niskim wykształceniu (podstawowe / gimnazjalne i zasadnicze zawodowe), osoby będące na utrzymaniu innej osoby i bez stałego źródła dochodów. Statystyki wskazują, że są to przede wszystkim mężczyźni zamieszkujący na obszarach wiejskich, co w kontekście struktury urbanistycznej i geograficznej powiatu człuchowskiego dodatkowo podkreśla konieczność podejmowania szeroko zakrojonych działań, które będą oddziaływały na zdrowie psychiczne mieszkańców i zwiększały dostępność oraz umożliwiały realizację skoordynowanych, systemowych działań zapobiegających rozwojowi problemów zdrowia psychicznego.

Dane za rok 2021 wskazują, że rynek pracy jest trudnym obszarem funkcjonowania społecznego powiatu człuchowskiego. Na 1000 mieszkańców pracuje 199, co jest wynikiem znacznie poniżej średniej województwa i średniej krajowej. Bezrobocie w 2023 roku wynosiło 9,9% i było zdecydowanie wyższe u kobiet (14,6%) niż u mężczyzn (8,9%). Dane te są również dużo wyższe od średniej dla pomorskiego i całego kraju. W 2022 roku średnie wynagrodzenie brutto wynosiło jedynie 83,7% średniego wynagrodzenia w Polsce. Saldo wyjazdów i przyjazdów do pracy na terenie powiatu człuchowskiego wynosi -1641 osób, tzn., że więcej osób wyjeżdża pracować poza terenem powiatu niż do niego przyjeżdża. Niemal ¼ zatrudnionych pracuje w rolnictwie, 32% w przemyśle i budownictwie, a pozostali pracujący w usługach i sektorze finansowym.

Liczba przestępstw popełnianych na terenie powiatu, spadająca do roku 2017, od 2018 nieznacznie wzrasta i w roku 2022 wyniosła 735 zdarzeń. Głównymi typami przestępstw są przestępstwa kryminalne oraz przestępstwa przeciwko mieniu.

Dane dotyczące wykształcenia mieszkańców powiatu człuchowskiego, będące wynikiem Narodowego Spisu Powszechnego z 2022 roku wskazują, że mieszkańcy powiatu są słabiej wykształceni od innych mieszkańców województwa i Polski. Ilości osób z danym wykształceniem są wyższe dla powiatu człuchowskiego tylko przy: wykształceniu podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia podstawowego, wykształceniu podstawowym ukończonym, wykształceniu gimnazjalnym i wykształceniu zasadniczym zawodowym. W wykształceniu średnim zawodowym, ogólnokształcącym, policealnym, średnim i policealnym oraz wyższym dane statystyczne wskazują na niewielką różnicę pomiędzy wykształceniem w powiecie a województwie i kraju.

Na terenie powiatu działa jedno przedszkole specjalne (5 oddziałów, 5 miejsc) i 3 szkoły podstawowe specjalne (30 oddziałów, 187 uczniów ze średnią 6,2 osoby na 1 oddział).

Opieka zdrowotna na obszarze powiatu człuchowskiego realizowana jest w wieloraki, uzupełniający się sposób. Opieka zapewniana jest m.in. za pośrednictwem leczenia szpitalnego, poradni, leczenia ambulatoryjnego, prywatnych praktyk, aptek i punktów aptecznych itp. Na terenie powiatu działa jeden szpital, zlokalizowany w Człuchowie. W minionych latach liczba łóżek w szpitalu kształtowała się następująco: rok 2020 – 190 łóżek, a w latach od 2021 r. do 2024 r. – 204 łóżka.

Pozytywnym sygnałem wynikającym bezpośrednio z danych statystycznych jest wzrost ilości zatrudnienia lekarzy i pielęgniarek.

Na przestrzeni lat 2019 – 2022 według danych z GUS odnotowano w kraju tendencję wzrostową w sferze zatrudnienia lekarzy: w 2019 roku: 149,9 tys., w 2020 r: 151,5 tys., w 2021 roku: 155,6 tys., w 2022 roku: 158,9 tys.

Podobna tendencja występuje w w/w okresie w sferze zatrudnienia pielęgniarek:

w 2019 roku: 297,6 tys., w 2020 roku: 300,5 tys., w 2021 roku: 305,8 tys., w 2022 roku: 310,0 tys.

Struktura geograficzno-urbanistyczna powiatu człuchowskiego ma niewątpliwie duży wpływ na dostępność do placówek systemu ochrony zdrowia. Niewielka ilość miast (gminy Człuchów, Debrzno i Czarne są jedynymi gminami miejskimi w powiecie, przy czym same miasta Debrzno i Czarne też są niewielkimi miejscowościami – ok. 5 tys. mieszkańców) sprawia, że Człuchów i istniejące w nim placówki (w szczególności Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie) pełnią niezwykle ważną rolę w realizacji zadań związanych ze zdrowiem mieszkańców na terenie całego powiatu.

Diagnoza obszaru objętego Programem

Zdrowie psychiczne – opis problemu zdrowotnego

Zdrowie psychiczne, jak zostało przytoczone we wcześniejszych sekcjach niniejszego Programu, oznacza dużo więcej aniżeli tylko brak zaburzeń psychicznych. Jednocześnie zdrowie psychiczne obywateli we współczesnym świecie narażone jest na wiele niekorzystnych czynników, które mogą doprowadzić do jego pogorszenia. Funkcjonowanie w nieustannym stresie i brak równowagi pomiędzy życiem zawodowym a prywatnym, coraz szybsze tempo życia oraz spływanie relacji międzyludzkich – to czynniki, które działają destrukcyjnie na psychikę ludzi.

Dane epidemiologiczne wskazują, że na całym świecie z powodu zaburzeń psychicznych cierpi ponad 450 mln ludzi. Zgodnie z danymi WHO, zaburzenia psychiczne i behawioralne stanowią ok. 20% wszystkich stanów chorobowych w Europie. Statystycznie co czwarta osoba, w różnych okresach życia, doświadcza problemów ze zdrowiem psychicznym. W zachodniej części Europy zaburzenia psychiczne odpowiadają za 30-40% chronicznych zwolnień lekarskich i pochłaniają średnio 3% PKB.

Według Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób ICD-10 zaburzenia psychiczne i zaburzenia zachowania stanowią wyodrębnioną grupę chorób, oznaczoną literą „F”. Raport z 2001 r. Światowej Organizacji Zdrowia, odnoszący się do kwestii zdrowia

psychicznego „Zdrowie psychiczne, nowe rozumienie, nowa nadzieja”, wśród zaburzeń psychicznych i zaburzeń zachowania wymienia jako najczęściej występujące:

- 1) depresję,
- 2) schizofrenię,
- 3) zaburzenia zachowania,
- 4) zaburzenia związane ze spożywaniem alkoholu i narkotyków,
- 5) samookaleczenia.

Z kolei ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego definiuje osoby z zaburzeniami psychicznymi jako:

- 1) osoby chore psychicznie (wykazujące zaburzenia psychotyczne),
- 2) upośledzone umysłowo,
- 3) wykazujące inne zakłócenia czynności psychicznych, które zgodnie ze stanem wiedzy medycznej zaliczane są do zaburzeń psychicznych, a osoba ta wymaga świadczeń zdrowotnych lub innych form pomocy i opieki niezbędnych do życia w środowisku rodzinnym lub socjalnym.

Kondycja psychiczna Polaków została przeanalizowana podczas badania pt.: „Epidemiologia zaburzeń psychiatrycznych i dostęp do psychiatrycznej opieki zdrowotnej” - EZOP I Polska.

Badanie EZOP było pierwszym w Polsce badaniem epidemiologicznym zaburzeń psychicznych przeprowadzonym zgodnie z metodologią Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) we współpracy z Konsorcjum World Mental Health (WMH). Zastosowano w nim Złożony Międzynarodowy Kwestionariusz Diagnostyczny (CIDI) w liczącej ponad 10 tysięcy respondentów próbie losowej osób w wieku 18–64 lata. Badaniem objęto najczęściej występujące zaburzenia psychiczne, zaliczające się głównie do zaburzeń związanych z używaniem substancji psychoaktywnych, zaburzeń nastroju, nerwicowych (w tym lękowych i neurastenii) oraz zaburzeń kontroli impulsów i zachowań autodestrukcyjnych.

Stwierdzono, że w badanej populacji przynajmniej jedno zaburzenie – z 18 definiowanych w klasyfikacjach (ICD-10 i DSM-IV) – można rozpoznać w

ciągu życia u 23,4% osób. Na populację generalną daje to ponad sześć milionów mieszkańców Polski w wieku produkcyjnym. Wśród nich co czwarta osoba doświadczała więcej niż jednego z badanych zaburzeń, a co dwudziesta piąta – trzech i więcej. Liczbę tych ostatnich, mających doświadczenia z kilkoma zaburzeniami, szacować można na blisko ćwierć miliona osób.

Do najczęstszych należały zaburzenia związane z używaniem substancji (12,8%), w tym nadużywanie i uzależnienie od alkoholu (11,9%) oraz nadużywanie i uzależnienie od narkotyków (1,4%). Należy przyjąć, że nadużywanie substancji, w tym alkoholu dotyczy ponad 3 milionów, a uzależnienie – około 700 tysięcy osób w wieku produkcyjnym.

Kolejna grupa zaburzeń pod względem rozpowszechnienia to zaburzenia nerwicowe, wśród których do najczęstszych należą fobie specyficzne (4,3%) i fobie społeczne (1,8%). Ogółem wszystkie postacie zaburzeń nerwicowych dotyczą około 10% badanej populacji. Liczba osób dotkniętych tymi zaburzeniami to 2,5 mln.

Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) wymienia zaburzenia i choroby psychiczne wśród najważniejszych chorób przewlekłych, które mają negatywny wpływ na rynek pracy, indywidualną oraz zbiorową zamożność, a także gospodarkę.

Chorobowość i umieralność

Dane dotyczące chorobowości i umieralności zostały przedstawione w rozdziale „Struktura demograficzna obszaru objętego Programem”.

Leczenie zaburzeń psychicznych

Tabela 1. przedstawia ogólną liczbę porad i hospitalizacji zrealizowanych w danym okresie z podziałem na odpowiednie komórki organizacyjne w SP ZOZ w Czulchowie

	2021	2022	2023
Oddział psychiatryczny dla dorosłych	432	387	346
Oddział dzienny psychiatryczny	x	26	72
Poradnia zdrowia psychicznego	5611	8184	10523
Psychiatryczna Izba Przyjęć	3250	1383	517
Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacji)	240	226	281
Poradnia terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia.	664	568	2007

Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu	46	56	72
Oddział leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacji)	55	42	90
Poradnia terapii uzależnień od środków psychoaktywnych	164	205	360
Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży	1821 (od 01.02.2021)	4292	4369
Zespół Leczenia Środowiskowego	0	271	1894

W procesie leczenia osób z zaburzeniami psychicznymi niezwykle ważne jest zapewnienie wielostronnej opieki adekwatnej do potrzeb. Największa różnorodność form wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi jest dostępna na terenie miasta Człuchów, które jest największym miastem w powiecie. Myśląc o rozwoju opieki psychiatrycznej, należy dążyć do tego, by podjąć działania zmierzające do zapewnienia szerokiej dostępności różnych form pomocy psychiatrycznej i niwelowania wszelkich nierówności w dostępie do form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej w całym powiecie człuchowskim.

Z badań sondażowych opracowanych przez B. Wciórkę i J. Wciórkę zrealizowanych przez Centrum Badania Opinii Społecznej, na dwóch reprezentatywnych próbach ponad tysiąca dorosłych Polaków opublikowanych w roku 2000 i 2008 wynika, że w świadomości społeczeństwa utrzymuje się negatywny stereotyp człowieka chorującego psychicznie. W 1999 roku 62% badanych, a w 2008 roku 61% przyznało, że otoczenie społeczne określa takie osoby pejoratywnymi nazwami np.: świr, czubek, walnięty, szajbus, ma nierówno pod sufitem, psychol itp. Z badań wynika także, że większość osób borykających się z problemem zdrowia psychicznego w ogóle nie korzysta z pomocy lekarza specjalisty. Przyczyny tego zjawiska są wieloczynnikowe, a w pierwszej kolejności wymienia się w tym wypadku niski poziom wiedzy na temat zaburzeń psychicznych w populacji, uprzedzenie społeczeństwa do osób chorych psychicznie oraz jawną ich dyskryminację. Aby przeciwdziałać budowaniu fałszywych i krzywdzących ocen dotyczących osób zmagających się z problemami psychicznymi oraz uświadamiać, jak ważne jest podjęcie leczenia w przypadku zmagania się z problemami psychicznymi, istotne jest

działanie zmierzające do upowszechnienia wiedzy na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców powiatu czulchowskiego poprzez szkolenia, edukację dzieci i młodzieży, organizowanie działań profilaktycznych.

Aby działanie na rzecz zdrowia psychicznego mieszkańców powiatu czulchowskiego było skuteczne, potrzebne jest działanie kompleksowe, zorientowane na różnorodne formy wsparcia, dostosowane do wieku i potrzeb pacjenta, również tego najmłodszego.

Placówki i formy wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie czulchowskim

I. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Czulchowie

W zakresie wsparcia i pomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi w ramach Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Czulchowie działają następujące komórki organizacyjne, zapewniające codzienną opiekę:

- 1) w ramach **Centrum Zdrowia Psychicznego** obejmującego powiaty czulchowski i chojnicki:
 - Psychiatryczna izba przyjęć (Czulchów);
 - Oddział psychiatryczny dla dorosłych (Czulchów);
 - Oddział dzienny psychiatryczny (Czulchów, Chojnice);
 - Poradnia zdrowia psychicznego (Czulchów, Chojnice);
 - Zespół Leczenia Środowiskowego (Czulchów, Chojnice);
 - Punkt Zgłoszeniowo – Koordynacyjny (Czulchów, Chojnice);

- 2) w ramach leczenia uzależnień:
 - Poradnia terapii uzależnień od alkoholu i współuzależnienia;
 - Poradnia terapii uzależnień od środków psychoaktywnych;
 - Oddział leczenia alkoholowych zespołów abstynencyjnych (detoksykacji);
 - Oddział leczenia zespołów abstynencyjnych po substancjach psychoaktywnych (detoksykacji);
 - Oddział dzienny terapii uzależnienia od alkoholu;

 - Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży.

Poszczególne komórki realizują następujące cele programowe:

1. Psychiatryczna izba przyjęć – do zadań Izby Przyjęć należy:

- badanie lekarskie chorych zgłaszających się do Szpitala;
- przyjmowanie do Szpitala chorych zakwalifikowanych do leczenia szpitalnego;
- udzielanie pomocy ambulatoryjnej chorym, którzy nie zostali zakwalifikowani do leczenia szpitalnego lub zostali zakwalifikowani do przyjęcia w późniejszym terminie;
- udzielanie pomocy oddziałom szpitalnym w razie nagłego wezwania dla udzielenia pomocy;
- zarządzanie pracą karetki pogotowia w Szpitalu;
- prowadzenie rejestracji chorych zgłoszonych do konsultacji z oddziałów szpitalnych;
- koordynowanie terminów badań realizowanych poza Szpitalem;
- przyjmowanie pieniędzy oraz innych wartościowych przedmiotów będących własnością pacjentów i przekazywanie ich do depozytu szpitalnego.

Praca Psychiatrycznej Izby Przyjęć Szpitala trwa przez całą dobę, w systemie zmianowym.

2. Oddział psychiatryczny dla dorosłych – podstawowym zadaniem oddziału jest diagnostyka i leczenie Pacjentów ze schorzeniami psychicznymi pod postacią schizofrenii, zaburzeń schizotypowych, zaburzeń afektywnych, zaburzeń psychicznych, zaburzeń zachowań spowodowanych używaniem środków psychoaktywnych.

Celem pracy personelu oddziału jest ustąpienie zaburzeń psychicznych i powrót Pacjenta do aktywności w maksymalnie krótkim czasie.

W ramach terapii stosowane są:

- farmakoterapia,
- elementy psychoterapii,
- muzykoterapia,
- psychorysunek,
- psychoedukacja dla pacjentów i ich rodzin,
- terapia zajęciowa.
- zabiegi EW,
- zajęcia ruchowe.

W oddziale musi funkcjonować szczegółowy plan dni i zajęć terapeutycznych, a także społeczność terapeutyczna, której zadaniem jest rozwiązywanie zaistniałych problemów i trudności.

Cele pobytu w oddziale:

- diagnoza i terapia zaburzeń psychicznych;
- wsparcie w okresie choroby;
- złagodzenie objawów chorobowych i zapobieganie ich nasilaniu się;
- poprawa w zakresie rozpoznawania, nazywania i wyrażania własnych emocji;
- wzrost samooceny;
- wzrost świadomości przyczyn własnych zachowań;
- wypracowanie umiejętności dostrzegania swoich mocnych stron i wykorzystywania ich w codziennym funkcjonowaniu;
- nabycie umiejętności radzenia sobie w stresujących sytuacjach.

Oddział zapewnia:

- opiekę lekarską;
- opiekę pielęgniarską;
- psychoterapię grupową;
- psychoterapię indywidualną;

- trening umiejętności społecznych;
- muzykoterapię;
- relaksację;
- terapię poprzez sztukę;
- terapię zajęciową;
- psychoedukację;
- uczestniczenie w okazjonalnych wydarzeniach artystycznych naszego miasta, grupowych wyjściach do muzeum lub galerii.

Ogólny program oddziału:

W czasie pobytu pacjenci korzystają z pomocy lekarzy specjalistów, uczestniczą w psychoterapii indywidualnej i grupowej, muzykoterapii, terapii pracą i sztuką. Wykonują prace z zakresu rękodzieła artystycznego, przygotowują posiłki, sami dokonują zakupów, chodzą na wystawy, realizują wszelkie formy życia społecznego. Spędzają na oddziale po 6 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu, realizując indywidualnie opracowany program terapeutyczny. Kadre Oddziału stanowią specjaliści w zakresie leczenia psychiatrycznego.

Z pobytu na Oddziale Dziennym mogą korzystać pacjenci skierowani do Oddziału przez lekarza psychiatrę, lekarza leczącego w poradni specjalistycznej, pediatrycznej czy rejonowej, oraz podczas pobytu w szpitalu. Przyjęcie na Oddział odbywa się na podstawie spotkania kwalifikacyjnego prowadzonego przez personel Oddziału.

Pobyt na Oddziale jest bezpłatny dla pacjentów objętych ubezpieczeniem zdrowotnym.

Każdy Pacjent ma prawo do korzystania z pomocy Rzecznika Praw Pacjenta. Na mocy ustawy z dnia 19 sierpnia 1997 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022r., poz. 2123 z późn. zm.), osoba korzystająca ze świadczeń zdrowotnych udzielanych przez "DCZP" sp. z o.o. ma prawo do pomocy w ochronie swoich praw.

Prawo do pomocy w ochronie praw osoby hospitalizowanej przysługuje również przedstawicielowi ustawowemu, opiekunowi prawnemu lub faktycznemu.

3. Oddział detoksykacji alkoholowej oraz oddział detoksykacji związanej z zażywaniem narkotyków i innych substancji psychoaktywnych – Oddział

Detoksykacyjny jest miejscem, w którym przeprowadza się proces bezpiecznego i skutecznego odstawienia substancji psychoaktywnej (alkoholu i innych środków psychoaktywnych) w sposób minimalizujący objawy zespołu abstynencyjnego. Do oddziału przyjmowane mogą być osoby powyżej 18 roku życia ze średnio i znacznie nasilonymi alkoholowymi zespołami abstynencyjnymi, w tym powikłanymi drgawkami i majaczeniem oraz z objawami abstynencyjnymi w przebiegu uzależnień mieszanych.

Detoksykacja to proces bezpiecznego i skutecznego odstawienia substancji psychoaktywnej (w tym alkoholu), w sposób minimalizujący objawy zespołu abstynencyjnego. Taką właśnie detoksykacją, głównie alkoholową, zajmować winien się oddział.

Podczas pobytu na oddziale pacjenci otrzymują kompleksową opiekę medyczną, która obejmuje leczenie farmakologiczne oraz podstawy wiedzy na temat uzależnienia od alkoholu i sposobów terapii. Po uzyskaniu stabilizacji stanu somatycznego, pacjenci mają możliwość uczestniczenia w zajęciach psychoedukacyjnych motywujących do podjęcia dalszego leczenia. W oddziale prowadzony jest Program Intensywnego Motywowania do Utrzymania Abstynencji przez certyfikowanego instruktora terapii uzależnień.

Do podstawowych zadań Oddziału Leczenia Alkoholowych Zespołów Abstynencyjnych (Detoksykacyjnego) należeć powinno:

1) *diagnozowanie zaburzeń spowodowanych:*

- a) używaniem alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych,
 - b) zaburzeniami nawyków i popędów (impulsów);
- 2) realizacja programów korekcyjnych i psychoterapii dla osób pijących ryzykownie i szkodliwie;
- 3) udzielanie indywidualnych świadczeń zapobiegawczo-leczniczych dla:
- a) osób uzależnionych od alkoholu,
 - b) osób uzależnionych od narkotyków i innych substancji psychoaktywnych;
- 4) prowadzenie działań konsultacyjno-edukacyjnych dla członków rodzin osób dotkniętych następstwami używania alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych.

Leczenie

Leczenie obejmować musi postępowanie diagnostyczno-medyczne, a w tym:

- 1) badanie lekarskie i kierowanie do innych specjalistów,
- 2) badania laboratoryjne – wg zleceń lekarskich,
- 3) włączenie właściwego leczenia farmakologicznego,
- 4) po ustąpieniu ostrych objawów AZA włączenie procedury motywowania do terapii, a w tym:
 - mikroedukacja z wykorzystaniem środków audiowizualnych,
 - indywidualny kontakt terapeutyczny umożliwiający pacjentowi zrozumienie swojej sytuacji zdrowotnej, prawnej, społecznej itp. mechanizmów uzależnienia
 - zawarcie kontraktu na korzystanie z dalszego, właściwego leczenia uzależnienia.

W/w praca terapeutyczna odbywa się według szczegółowego harmonogramu zajęć.

W oddziale pracować powinien minimum jeden lekarz psychiatra, psycholog oraz odpowiednio przeszkolony personel średni i niższy, który także uczestniczy w procesie terapeutycznym. Wiedza, jaką dysponować powinien fachowy personel

oddziału, pozwoli na właściwe postępowanie diagnostyczne i leczniczo-rehabilitacyjne, takie jak:

- bezpieczna i skuteczna detoksykacja;
- nawiązanie kontaktu terapeutycznego;
- indywidualne rozmowy motywujące;
- współpraca z innymi ośrodkami zajmującymi się osobami uzależnionymi od alkoholu;
- prowadzenie psychoedukacji.

Psychoedukacja to forma oddziaływania, która ma na celu zmianę postaw i zachowań w czasie trwania choroby. Program edukacyjny opiera się na elementach psychoterapii poznawczej i behawioralnej. Realizowany powinien zostać w 10-dniowym cyklu (od poniedziałku do piątku) przez przeszkolony personel z nadzorem psychologa/psychoterapeuty. Zajęcia te mają mieć na celu:

- zrozumienie psychobiospołecznego modelu drogi do uzależnienia;
- umożliwienie odnalezienia siebie w odpowiedniej fazie uzależnienia;
- zdobycie wiedzy o objawach świadczących o uzależnieniu i wskazanie ich u siebie;
- zapoznanie się z istotą mechanizmów sterujących uzależnieniem od alkoholu;
- zapoznanie się z destrukcyjnym działaniem alkoholu na organizm człowieka;
- umożliwienie rozpoznania objawów sygnalizujących głód alkoholowy;
- pokazanie, w jaki sposób może dojść do uzależnień zastępczych lub krzyżowych;
- uświadomienie, że w zespole uzależnienia od alkoholu nie istnieje picie kontrolowane;
- ukazanie destrukcyjnego wpływu alkoholu na kontakty z innymi ludźmi (rodzina, znajomi, praca);
- pomoc w podjęciu decyzji o dalszym leczeniu;
- zapoznanie ze specyfiką Całodobowego Oddziału Leczenia Uzależnień;
- zdobycie wiedzy o grupach Anonimowych Alkoholików, jako grupach wsparcia podczas zdrowienia.

4. Dzienny oddział leczenia uzależnień - Program terapii oparty jest na podejściu zintegrowanym. Zajęcia odbywają się w formie grupowej, każdy pacjent ma też swojego terapeutę prowadzącego. Metody pracy terapeutycznej bazują na grupie terapeutycznej, zajęciach psychoedukacyjnych, mikrowykładach, filmach, treningach umiejętności itp.

Cele, które realizuje pacjent terapii w Oddziale Dziennym:

A. Rozpoznawanie uzależnienia i uznanie tożsamości alkoholika

- praca nad destrukcją alkoholową i rozpoznanie objawów uzależnienia,
- praca nad uznaniem bezsilności wobec alkoholu,
- praca nad akceptacją własnego uzależnienia.

B. Praca nad utrzymaniem wczesnej abstynencji

- rozpoznawanie głodu alkoholowego,
- doraźne radzenie sobie z głodem alkoholowym,
- uczenie korzystania z pomocy.

C. Rozbrajanie psychologicznych mechanizmów uzależnienia

- system iluzji i zaprzeczania,
- system nałogowego regulowania uczuć,
- system rozdwojenia i rozproszenia „Ja”.

D. Ćwiczenie umiejętności potrzebnych do trzeźwego życia

- umiejętności interpersonalne,
- umiejętności potrzebne do porządkowania życia,
- planowanie zmiany

5. Poradnia leczenia uzależnień i współuzależnienia od alkoholu i poradnia leczenia uzależnień i współuzależnienia od środków psychoaktywnych

– W terapii uzależnienia stosowane jest holistyczne rozumienie pacjenta, poprzez dokonywanie diagnozy uzależnienia od alkoholu lub innych środków psychoaktywnych wg ICD10. W psychoterapii uzależnienia wykorzystuje się w dużym stopniu model psychoterapii poznawczo-behawioralnej, a także koncepcję psychologicznych mechanizmów uzależnienia J. Mellibrudy, traktując je jako pomocne w dobrym rozumieniu pacjenta. W rozumieniu rodziny terapia opiera się na Terapii Systemowej Rodzin.

Uzależnienie nie jest pierwotne, a na jego powstanie mają wpływ predyspozycje osobowościowe, typ reaktywności i emocjonalność człowieka, jego otoczenie społeczne i rodzina pochodzenia, a także ewentualne problemy somatyczne.

Dużą wagę przywiązuje się do diagnozy pacjenta. Oznacza to, że pod uwagę bierze się możliwości poznawcze człowieka, tj. możliwości intelektualne, sposób spostrzegania czyli schematy poznawcze, emocjonalność pacjenta i jego zachowanie, a także ewentualne trudności wynikające z bezpośredniego wpływu jaki ma alkohol i inne substancje psychoaktywne na układ nerwowy (organiczne uszkodzenia mózgu).

W terapii ważne jest pochodzenie pacjenta i jego rodzina, gdyż obie kwestie mają ogromne znaczenie w procesie wzrastania i późniejszych zachowaniach.

Program terapii dostosowany jest do indywidualnych możliwości pacjenta, bazując przy tym na jego zasobach własnych, które mają ogromne znaczenie w procesie zmiany.

Nie stosuje się konfrontacji, ale rozmowę motywującą do zmiany. Uwzględnia się etapy procesu motywującego. Pacjent otrzymuje wsparcie w dokonywaniu wyborów drogi życiowej. Wiodącą ideą jest idea pomagania opartego na dobrej relacji z pacjentem, uwzględniająca przede wszystkim potrzeby pacjenta na danym etapie życia.

6. Poradnia zdrowia psychicznego – kieruje swoją ofertę do osób przeżywających problemy emocjonalne, poszukujących wsparcia w trudnych sytuacjach życiowych, cierpiących z powodu zaburzeń i chorób psychicznych, którym objawy utrudniają codzienne życie. W zakresie pomocy jaką świadczy Poradnia Zdrowia Psychicznego jest pełna diagnostyka i leczenie psychiatryczne, a także wszechstronna diagnostyka psychologiczna i różne formy oddziaływań psychologicznych.

Poradnia Zdrowia Psychicznego stanowi integralną strukturę jednostki jaką jest Samodzielny Publiczny Zakłady Opieki Zdrowotnej w Człuchowie. Zespół tworzy szeroka grupa specjalistów z dziedziny psychiatrii i psychoterapii – zarówno lekarzy, psychoterapeutów, jak i psychologów. Zespół dzięki systematycznym szkoleniom

podnosi swoje kwalifikacje i umiejętności, by móc precyzyjnie leczyć, diagnozować i udzielać wsparcia tym wszystkim pacjentom, którzy tego potrzebują i oczekują.

W działaniach poradni należy poświęcać dużo uwagi również środowisku pacjenta organizując system pomocy socjalnej i pielęgniarstwa. Należy organizować sesje psychoterapeutyczne zarówno indywidualne jak i grupowe. Współdziałać z szeregiem pośrednich form opieki psychiatrycznej między innymi środowiskowymi domami samopomocy, klubami pacjenta, warsztatami terapii zajęciowej, domami pomocy społecznej, ośrodkami do zwalczania przemocy w rodzinie, itp. Starać się jak najlepiej zadbać o bezpieczeństwo podopiecznych a przede wszystkim pomagać im w sposób kompleksowy oparty na zaufaniu i partnerstwie.

Zespół Poradni Zdrowia Psychicznego udziela następujących specjalistycznych form pomocy psychologicznej:

- 1) poradnictwo psychologiczne w zakresie sytuacji kryzysowych i problemów adaptacyjnych;
- 2) psychoedukacja w zakresie określonych chorób i zaburzeń psychicznych oraz w innych problemach psychologicznych;
- 3) psychoterapia indywidualna krótko i długoterminowa dla osób z zaburzeniami:
 - zespołem lęku uogólnionego,
 - napadami paniki lękowej,
 - zaburzeniami depresyjnymi,
 - zaburzeniami osobowości;
- 4) psychoterapia prowadzona w konwencji poznawczo-behawioralnej i psychodynamicznej:
 - wykonywanie badań psychologicznych,
 - diagnostyka zaburzeń funkcji poznawczych, zaburzeń pamięci,
 - ocena poziomu intelektualnego.

Przy Poradni Zdrowia Psychicznego działa **Punkt Zgłoszeniowo – Koordynacyjny (PZK)**, którego zadaniem jest:

- udzielanie informacji o zakresie działania centrum i możliwości uzyskania świadczeń opieki zdrowotnej;
- przeprowadzenie wstępnej oceny potrzeb zdrowotnych osób zgłaszających się do PZK, uzgodnienie wstępnego planu postępowania terapeutycznego oraz udzielenie możliwego wsparcia w zakresie ustalonych potrzeb;
- uzgodnienie terminu przyjęcia i wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia psychiatrycznego, w przypadkach pilnych nie później niż 72 godziny od zgłoszenia;
- w przypadkach tego wymagających wskazanie miejsca uzyskania niezbędnego świadczenia z zakresu pomocy społecznej;
- udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

7. Zespół Leczenia Środowiskowego (ZLŚ)

Do zadań zespołu należy leczenie i rehabilitacja osób dorosłych chorujących psychicznie w miejscu ich zamieszkania. Obejmuje swoim działaniem powiat czulchowski oraz chojnicki.

Zespół zajmuje się leczeniem osób które ze względu na występujące objawy, problemy w codziennym funkcjonowaniu oraz niedostateczne oparcie społeczne nie są zdolne do korzystania z leczenia ambulatoryjnego, ale nie wymagają obecnie hospitalizacji.

Działania ZLŚ skierowane są przede wszystkim do osób z rozpoznaniem:

- zaburzenia psychotyczne (np. schizofrenia),
- zaburzenia afektywne (np. depresja, zaburzenia afektywne dwubiegunowe)
- zaburzenia psychiczne związane z organicznym uszkodzeniem mózgu (np. choroba Alzheimera i inne otępienia).
- inne rozpoznania – o ile wymagają opieki środowiskowej z powodu znacznego stopnia zaburzenia funkcjonowania społecznego.

8. Oddział dzienny psychiatryczny

Oddział Dzienny Psychiatryczny jest oddziałem koedukacyjnym i funkcjonuje na zasadzie społeczności terapeutycznej. Zajmuje się diagnostyką, leczeniem, terapią i rehabilitacją osób powyżej 18 r.ż. niewymagających leczenia w trybie całodobowym.

Pacjenci kierowani są z lecznictwa ambulatoryjnego (PZP) lub po zakończeniu leczenia w oddziale stacjonarnym.

Dobór zajęć i metod oddziaływań rehabilitacyjnych uwzględnia aktualny stan psychiczny pacjenta, jego możliwości fizyczne i poznawcze.

Efektywne połączenie leczenia farmakologicznego z leczeniem psychospołecznym utrwała poprawę objawową, zmniejsza deficyty społeczne, emocjonalne i poznawcze, poprawia kontakty w rodzinie i rozbudza odpowiedzialność za własne leczenie.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie w dalszej perspektywie rozwoju psychiatrii w regionie planuje **utworzenie oddziału długoterminowej opieki psychiatrycznej dla osób przewlekle chorych - świadczenia opiekuńczo - lecznicze psychiatryczne dla dorosłych.**

Utworzenie komórki realizującej świadczenia zdrowotne w w/w zakresie świadczeń będzie miało na celu:

- odciążenie zarówno oddziałów psychiatrycznych jak i ZOL-i w województwie pomorskim,
- kompleksowe udzielanie świadczeń w zakresie opieki długoterminowej pacjentom z zaburzeniami psychicznymi
- w ramach hospitalizacji dostęp do pełnej diagnostyki (laboratoryjnej, USG, RTG, RM, TK, EEG) w jednej lokalizacji
- dostęp do poradni specjalistycznych w jednej lokalizacji.

II. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Człuchowie

Głównym zadaniem PCPR jest udzielanie pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym: dzieciom, rodzinom, osobom starszym, chorym i niepełnosprawnym; a także zabezpieczenie dzieciom pieczy zastępczej w przypadku niemożności zapewnienia opieki i wychowania przez rodziców. W zakresie zadań PCPR znajduje się również organizowanie opieki w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo-wychowawczych nad dziećmi pozbawionymi opieki rodzicielskiej. Całość realizowanej działalności, kierunki działań i założone cele zawarto w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Człuchowskim, która jest konsekwentnie realizowana. Istotną częścią działalności PCPR są również zadania związane

z wykorzystaniem środków z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, dzięki którym możliwa staje się szybka aktywizacja zawodowa i społeczna osób, które utraciły sprawność organizmu. Realizując zadania z zakresu pomocy społecznej, a także rehabilitacji społecznej, które mają na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, instytucja świadczy wsparcie w postaci dofinansowania ze środków PFRON, terapii oraz wsparcia pedagogicznego osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach kryzysowych.

PCPR prowadzi również specjalistyczne poradnictwo, w ramach którego świadczone są usługi z zakresu poradnictwa prawnego, konsultacje w sprawach różnego rodzaju uzależnień, a także usługi z zakresu poradnictwa i terapii psychologicznych oraz psychiatrycznych.

III. Warsztaty Terapii Zajęciowej przy DPS w Czarnem

Warsztaty Terapii Zajęciowej PROMYK w Czarnem powstały 30.09.2004 roku dzięki zaangażowaniu Starosty Czulchowskiego.

Jednostką prowadzącą Warsztatów Terapii Zajęciowej PROMYK jest Dom Pomocy Społecznej w Czarnem.

Warsztat realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia na miarę jej indywidualnych możliwości.

Warsztat przeznaczony jest dla 40 osób.

Uczestnikami warsztatu są osoby niepełnosprawne, które ukończyły 18 lat, mają orzeczoną znaczną lub umiarkowaną stopień niepełnosprawności i posiadają wskazania do uczestnictwa w terapii zajęciowej zawarte w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności wydanym przez właściwy organ.

Warsztat jest placówką pobytu dziennego czynną przez 5 dni roboczych w tygodniu, tj. od poniedziałku do piątku w godz. 7:00 – 15:00, z dwiema przerwami trwającymi od 15 do 30 minut, z możliwością prowadzenia dodatkowych zajęć kulturalnych, sportowych, turystycznych w godzinach popołudniowych

oraz w dni wolne od pracy na terenie siedziby Warsztatu i poza nim. Czas zajęć wynosi nie więcej niż 7 godzin dziennie i 35 godzin tygodniowo.

Terapia dla 40 uczestników prowadzona jest w 8 pracowniach pod kierunkiem instruktorów, rehabilitanta, psychologa i pielęgniarki. Każda z pracowni usprawnia osoby niepełnosprawne w innej dziedzinie:

1. Pracownia gospodarstwa domowego

Zajęcia prowadzone są w pracowni wyposażonej w niezbędny sprzęt gospodarstwa domowego. W czasie zajęć uczestnicy poznają sposoby przyrządzania prostych potraw: zup, sałatek, deserów, ciast. Poznają także urządzenia kuchenne i zasady posługiwania się nimi. Uczą się nakrywania i dekorowania stołu oraz odpowiedniego zachowania się przy stole. Poznają wartości odżywcze warzyw i owoców, a także zasady zdrowego żywienia. Zajęcia uczą podopiecznych samodzielności w dziedzinie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych. Wpływają pozytywnie na samopoczucie, wzmacniają poczucie własnej wartości i wiary we własne możliwości, poczucia odpowiedzialności i zaradności życiowej, uczą wykonywania pracy zespołowej.

2. Pracownia informatyczno-poligraficzna

W zależności od możliwości fizycznych i intelektualnych, podopieczni uczeni są podstawowych umiejętności wykorzystania programów użytkowych, takich jak: edytory tekstu, programy służące do przygotowywania prezentacji, obróbka zdjęć i grafiki, etc. Praca w pracowni polega m.in. na przepisywaniu tekstów (które później umieszczane są np. na stronie www), projektowaniu wizytówek i folderów, drukowaniu okolicznościowych zaproszeń, życzeń świątecznych. Pracownia wyposażona jest w sześć komputerów połączonych w sieć, drukarki, skaner, ksero, bindownicę, aparat cyfrowy, kamerę. Wykonywanie nawet prostych prac komputerowych, tj. przepisywanie prac, tworzenie kartek okolicznościowych, wizytówek itp. kształtuje koordynację wzrokowo-ruchową, sprawność manualną, rozwija logiczne myślenie. Satysfakcja z efektu pracy mobilizuje, staje się motorem do dalszej systematycznej pracy.

3. Pracownia plastyczno-ogrodnicza

Pracownia plastyczna podejmuje różnorodne metody i formy pracy zgodne z indywidualnym programem rehabilitacji dla każdego uczestnika. W pracowni tej uczestnicy doskonalią poszczególne uzdolnienia, pobudzają wyobraźnię twórczą, usprawniają zdolności manualne. Uczestnicy korzystają z różnorodnych materiałów, narzędzi i pomocy np.: papieru, farb, pasteli, plasteliny, modeliny czy bibuły. W ramach zajęć wykonują figurki i ozdoby z masy solnej, stroiki i kartki świąteczne, ozdabiają talerze i filiżanki, malują obrazy, a także tworzą je z resztek tkanin.

4. Pracownia rękodzieła artystycznego

W tej pracowni uczestnicy poznają techniki wyrazu artystycznego, pozwalające na rozwijanie smaku i estetyki oraz doskonalenie sprawności manualnej, cierpliwości, wrażliwości na piękno. Uczestnicy przy pomocy instruktora wykonują, powielają, tworzą: bukiety, stroiki, kartki i książki okolicznościowe, kompozycje kwiatowe w ramach i naczyniach stojących, prace wyklejane z ziaren nasion. Powstają obrazki malowane kredkami, butelki malowane farbą do szkła, obrazki z kulek z bibuły, choinki z szyszek oraz wiele innych pięknych rękodzieł. Wyroby pracowni zdobią pomieszczenia pracowni, a niekiedy stają się miłym upominkiem. Uczestnicy poprzez obcowanie ze sztuką doskonalią swoją koordynację wzrokowo-ruchową oraz podtrzymują i rozwijają sprawność manualną. Bardzo ważnym celem tych zajęć jest wpływ na wzrost własnej wartości i umiejętności działania w grupie.

5. Pracownia dziewiarska

W pracowni tej uczestnicy uczą się haftu krzyżkowego, gobelinowego, tkania na prostych ramach tkackich. W grupie prowadzona jest także nauka w zakresie posługiwania się podstawowymi przyborami – nożyczkami, igłą, szydełkiem, igłą tkacką, a wszystko po to, aby przyswoić uczestnikom proste czynności, takie jak cerowanie, przyszywanie guzików, naszywanie łąt. Uczestnicy uczą się obsługi warsztatu tkackiego, na którym wykonywane są dywaniki ze skrawków materiałów, wełny oraz ze sznurka. Poznają również obsługę hafciarki. Za pomocą wszystkich powyższych technik wykonywane są m.in. poduszki, chodniki, makatki, zabawki, makramy, haftowane obrazy, serwetki i patchworki.

6. Pracownia wikliniarsko - stolarska

Szczególnie lubianym przez uczestników zajęciem jest wyplatanie z wikliny, które rozwija sprawność manualną i koordynację wzrokowo – ruchową, ale również wycisza i uspakaja. Podczas zajęć w pracowni duży nacisk kładziony jest również na: poznanie i rozróżnianie narzędzi stolarskich, naukę posługiwania się podstawowymi narzędziami stolarskimi (młotek, piła ręczna, ścisk stolarski, wiertarka) w zależności od możliwości uczestnika; minimalizowanie lęku przed urządzeniami; poznanie oraz przestrzeganie zasad bezpieczeństwa; samodzielność w przygotowaniu stanowiska pracy; zachowanie ładu i porządku w miejscu pracy; wdrożenie do używania odzieży ochronnej; kształtowanie właściwych postaw zawodowych, dokładność, odpowiedzialność, punktualność.

7. Pracownia ceramiczna

Pracownia ceramiczna ma na celu kształtowanie wyobraźni, naukę zachowania proporcji oraz perspektywy, poprawę zdolności manualnych, wyzwianie zainteresowań artystycznych, nabycie umiejętności umożliwiających pracę zawodową na stanowiskach pomocniczych. W tej pracowni uczestnicy poznają historię ceramiki, stosowania, przygotowania i obróbki materiałów ceramicznych. Zapoznają się z technikami lepienia ręcznego, kształtowaniem, modelowaniem wyrobów ceramicznych o coraz bardziej skomplikowanych kształtach; uczą się zasad suszenia wyrobów z gliny, przekształcanie wyrobów glinianych w ceramiczne poprzez wypalanie, szkliwienia wyrobów ceramicznych.

8. Pracownia technik różnych

Kształci osoby, które wykazują predyspozycje do prac rękodzielniczych wykonywanych z różnych materiałów m.in. takich jak: sznurek szałowy, siano, papier, karton, czy materiały naturalne, różnego rodzaju szyszki, ziarna. Uczestnicy zapoznają się z podstawowymi dziedzinami sztuk plastycznych tj. rysunek, szkic, wykorzystując zdobytą wiedzę w zajęciach praktycznych. Nabywają umiejętności dobierania odpowiednich materiałów do rodzaju wykonywanej przez siebie pracy. Podczas zajęć uczestnicy poznają nowe, doskonaląc jednocześnie nabyte wcześniej, umiejętności projektowania prac plastycznych. Tworzą kompozycje plastyczne za pomocą różnych materiałów i narzędzi w postaci papieru, plasteliny, modeliny, szkła,

sznurka (tzw. makrama), skóry. Wykonują rysunki i malunki przy wykorzystaniu farb akrylowych i plakatowych.

9. Zajęcia rehabilitacji ruchowej (kinezyterapia)

Program rehabilitacyjny ma na celu poprawienie ogólnej sprawności fizycznej, koordynacji wzrokowo – ruchowej oraz korekcję wad postawy. Cyklicznie uczestnicy przygotowują się do zawodów w pływaniu na basenie, zawodów bowlingowych, tenisa ziemnego, bilardowych i spartakiad sportowych dla osób niepełnosprawnych. Uczestnicy, biorąc udział w licznych imprezach sportowo – rekreacyjnych, zdobywają puchary, nagrody i dyplomy, a przede wszystkim uczą się zdrowej rywalizacji i współzawodnictwa. Dla poprawy kondycji uczestnicy często korzystają również z turnusów rehabilitacyjnych.

IV. Środowiskowy Dom Samopomocy w Czulchowie

Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką wsparcia dla osób po kryzysie psychicznym oraz niepełnosprawnych intelektualnie. Dom działa pięć dni w tygodniu od poniedziałku do piątku w godzinach od 7:00 do 15:00. Zapewnia wsparcie dla 30 osób. Program domu jest dostosowany do potrzeb uczestników i obejmuje różne sfery funkcjonowania uczestników w życiu codziennym, m.in. społeczną, psychologiczną i umiejętności radzenia sobie na co dzień z domowymi obowiązkami.

W ramach Środowiskowego Domu Samopomocy działają następujące pracownie:

1. Pracownia gospodarstwa domowego

Pracownia gospodarstwa domowego, w ramach której prowadzone są m.in.: treningi umiejętności samoobsługi, zaradności życiowej i funkcjonowania w codziennym życiu, ekonomiczny oraz kulinarny. Pracownia wyposażona w niezbędne urządzenia i sprzęty AGD oraz narzędzia nieodchowne do przeprowadzenia zajęć.

2. Pracownia sztuk plastycznych i rękodzieła

Dzięki terapii zajęciowej uczestnicy rozwijają umiejętności manualne, kreatywność i wyobraźnię - przy wykorzystaniu różnych technik m.in. rysunek, malarstwo, zdobnictwo, papieroplastyka oraz zajęć z rękodzieła m.in. haft, robótki na drutach, szydełkowania, szycie na maszynie itp.

3. Pracownia multimedialna

Dzięki pracowni multimedialnej uczestnicy mają możliwość nabycia umiejętności związanych z obsługą komputera i urządzeń biurowych, multimedialnych oraz RTV. Umiejętności te zostaną wykorzystane w życiu codziennym. Pracownia wyposażona w sprzęt komputerowy, muzyczny, sprzęt TV-audio-video, drukarki, urządzenie wielofunkcyjne, rzutnik itp.

4. Pracownia ruchu i rekreacji

W ramach tej pracowni odbywają się sportowe zajęcia ogólnorozwojowe (m.in. gimnastyka, aerobik), ćwiczenia relaksacyjne itp. Pracownia realizuje zajęcia rekreacyjne i turystykę. Pracownia wyposażona jest w podstawowe sprzęty rehabilitacyjne (bieżnia, orbitrek, materace) oraz rekreacyjne typu rakiетки do badmintona, kijki do nordic walkingu itp.).

5. Pracownia techniczno-przyrodnicza

W ramach tej pracowni odbywają się zajęcia mające na celu nabywanie umiejętności technicznych niezbędnych do codziennego funkcjonowania (drobne prace naprawcze, majsterkowanie, prace w drewnie) oraz obcowanie z przyrodą poprzez prowadzenie ogrodu.

6. Poradnictwo indywidualne

Pokój indywidualnego poradnictwa psychologicznego, socjalnego, pedagogicznego, logopedycznego (pełniący ponadto funkcję pokoju wyciszeni), praca psychologiczna. W ŚDS prowadzona jest terapia psychologiczna zarówno indywidualna jak i grupowa. Celem terapii indywidualnej jest poprawa dobrostanu uczestnika poprzez wzrost samooceny, rozumienie i akceptowanie własnych ograniczeń, prawidłowe reagowanie na sytuacje trudne, wyrabianie odporności

psychicznej, wspomaganie rozwoju, dojrzałości emocjonalnej, pomoc w przezwyciężaniu złego nastroju oraz negatywnych nastawień.

V. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Człuchowie

Do podstawowych zadań Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Człuchowie należy diagnozowanie i niesienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom, młodzieży, rodzinie i środowisku szkolnemu.

Poradnia prowadzi:

- a) terapię psychologiczną, ukierunkowaną na wspomaganie rozwoju emocjonalnego i osobowościowego dzieci i młodzież;
- b) terapię pedagogiczną usprawniającą zaburzone funkcje poznawcze celem wyrównywania szans edukacyjnych na wszystkich etapach kształcenia;
- c) terapię logopedyczną podnoszącą umiejętności komunikacyjne dzieci i młodzieży.

Oddziaływanie pomocowe obejmuje dzieci, młodzież, ale także jednocześnie rodziców i nauczycieli.

Poradnia prowadzi edukacyjne zajęcia dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki. Dąży do skutecznego przekazywania wiedzy i podnoszenia umiejętności psychologiczno-pedagogicznych młodzieży, rodziców, nauczycieli poprzez różnorodne formy pomocy grupowej i indywidualnej w poradni i na terenie placówek.

Poradnia wspiera wychowawczą funkcję szkoły i rodziny poprzez prowadzenie zajęć edukacyjnych i doradczych dla rodziców i nauczycieli. Prowadzi zajęcia ukierunkowane na wybór ścieżki edukacyjnej i zawodowej. Udziela indywidualnego wsparcia poprzez konsultacje i poradnictwo. Współuczestniczy w konstruowaniu dokumentów dotyczących pomocy dzieciom i młodzieży o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Prowadzi grupy wsparcia.

VI. Ośrodki Pomocy Społecznej

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ośrodki zobowiązane są do udzielania pomocy zarówno osobom niepełnosprawnym jak i ich rodzinom. W powiecie człuchowskim funkcjonują:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Człuchów;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej Przechlewo;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Koczale;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzeczenicy;
- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej Człuchów;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Czarnem;
- Ośrodek Pomocy Społecznej w Debrznie.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej ośrodek pomocy społecznej jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej, realizującą zadania pomocy społecznej na szczeblu gminnym. Zasadniczą grupą zawodową realizującą zadania pomocy społecznej w obszarze budowania oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi są pracownicy socjalni, których codzienne zadania konfrontują z problemami różnych osób. Problemy te natomiast mają zarówno wymiar psychologiczny, prawny, pedagogiczny, medyczny. Postawienie wszechstronnej, właściwej diagnozy warunkującej właściwe udzielenie wsparcia osobie z zaburzeniami psychicznymi wymaga od pracownika socjalnego elementarnej wiedzy z każdej z tych dziedzin. Zadaniem pomocy społecznej nie jest prowadzenie rehabilitacji leczniczej, fizykoterapii, zaopatrzenia ortopedycznego czy przekwalifikowania zawodowego, albowiem jest to zadanie innych służb i specjalistów, jednak należy w tym miejscu podkreślić, że pracownicy socjalni i inni pracownicy pomocy społecznej zaangażowani w bezpośrednią pracę z osobą z zaburzeniami psychicznymi, muszą posiadać rozeznanie w zasadach prowadzenia każdej z wymienionych działalności, rozumieć ich logikę i powiązania oraz sposób w jaki mogą udzielić wsparcia zarówno takiej osobie, jak i członkom jej rodziny. Stąd konieczność zapewnienia osobom z zaburzeniami psychicznymi specjalistycznych usług opiekuńczych w środowisku - miejscu zamieszkania osoby wymagającej takiej pomocy.

W ramach oferty ośrodka pomocy społecznej skierowanej do osób z zaburzeniami psychicznymi należy wymienić zorganizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi o których mowa w art. 18 ust 1 pkt. 3 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (t.j.: Dz. U. z 2023 r. poz. 901 ze zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dn. 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych. Jest to zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, realizowane przez gminę. W każdej gminie są podejmowane także inne działania służące budowaniu oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi ukierunkowane m.in. na współpracę z innymi instytucjami (w tym z służbą zdrowia, strażą miejską, policją, prokuraturą, sadami), organizacjami pozarządowymi, środowiskiem lokalnym, a także z rodzinami tych osób w zakresie terapii, jak też usprawniania funkcjonowania osoby chorej w środowisku. Istotą pomocy społecznej, jest udzielanie takiego wsparcia osobom psychicznie chorym oraz ich rodzinom, które umożliwi im samodzielną egzystencję, dając szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, aktywność społeczną, skuteczną realizację ról społecznych, ale także szanse na rozwój. Innymi słowy – „skutecznie pomóc” – to działanie w ramach uprawnień poprzez udzielanie skutecznej pomocy przez usunięcie, lub ograniczenie dysfunkcji – „wyprowadzenie” z grupy ryzyka w każdym przypadku, kiedy jest to możliwe. Przez specjalistyczne usługi opiekuńcze należy tutaj rozumieć usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi swoim zakresem obejmują takie obszary funkcjonowania, jak: uczenie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do samodzielnego życia, interwencje i pomoc w życiu w rodzinie, pomoc w załatwianiu spraw urzędowych, pielęgnację, rehabilitację fizyczną i usprawnianie zaburzonych funkcji organizmu, pomoc mieszkaniową, zapewnienie dzieciom i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi dostępu do zajęć rehabilitacyjnych i rewalidacyjno-wychowawczych, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli nie mają możliwości uzyskania dostępu do zajęć, w tym w szczególności: monitorowanie stanu psychicznego osoby zaburzonej psychicznie oraz wspieranie psychologiczno-terapeutyczne, motywowanie

do aktywności, samoobsługi i podejmowania kontaktów społecznych, motywowanie do korzystania z dostępnych form pomocy np. Środowiskowego Domu Samopomocy, oddziału leczenia dziennego, trenowanie umiejętności zadaniowych i interpersonalnych tj. kształtowanie właściwych relacji z sąsiadami i rodziną. Specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi są świadczone za pośrednictwem osób posiadających odpowiednie kwalifikacje do wykonywania zawodu, w tym przez: pracownika socjalnego, psychologa, pedagoga, logopedy, terapeuty zajęciowego, pielęgniarki, asystenta osoby niepełnosprawnej, opiekunki środowiskowej, specjalisty w zakresie rehabilitacji medycznej, fizjoterapeuty lub innego zawodu dającego wiedzę i umiejętności pozwalające świadczyć określone specjalistyczne usługi, posiadające co najmniej półroczny staż pracy w szpitalu psychiatrycznym lub jednostce świadczącej specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

VII. Inne placówki i instytucje oferujące pomoc lub realizujące cele w zakresie zdrowia psychicznego na terenie powiatu czulchowskiego

- Komenda Powiatowa Policji oraz Komisariaty Policji zlokalizowane na terenie powiatu czulchowskiego;
- Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- Szkoły i inne placówki systemu oświaty;
- Prywatne ośrodki leczenia uzależnień;
- Grupy wsparcia, AA, NA, kluby abstynenta, działające na terenie powiatu;
- Podmioty prowadzące wsparcie psychologiczne i psychoterapeutyczne;
- Kuratorzy (w tym społeczni) i pracownicy opieki społecznej;
- Organizacje pozarządowe;
- Podmioty prowadzące działalność w obszarze edukacji i promocji zdrowego trybu życia;
- Powiatowy Urząd Pracy;
- inne.

Edukacja i zdrowie psychiczne dzieci i młodzieży

Obowiązujący system prawny gwarantuje każdemu obywatelowi Rzeczypospolitej Polskiej prawo do bezpłatnej nauki w szkołach publicznych, a ponadto wyraźnie stanowi, że „nauka do 18. roku życia jest obowiązkowa” – art. 70 Konstytucji RP.

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe dobitnie wskazuje, że jednym z celów systemu oświaty jest prawo dzieci i młodzieży do wychowania i opieki, odpowiednich do wieku i osiągniętego rozwoju oraz dostosowanie treści, metod i organizacji nauczania do możliwości psychofizycznych uczniów, a także możliwość korzystania z pomocy psychologiczno-pedagogicznej i specjalnych form pracy dydaktycznej (art. 1 ustawy).

Spośród społecznych czynników występowania trudności, z którymi młody człowiek sobie nie radzi należy wymienić:

- utratę bliskiej osoby spowodowaną śmiercią lub np. rozwodem rodziców,
- konflikt małżeński rodziców,
- przemoc w rodzinie, w tym wykorzystywanie fizyczne, psychiczne lub seksualne przez opiekunów,
- nadużywanie substancji psychoaktywnych przez członków rodziny,
- przewlekłą chorobę, któregoś z rodziców, członka rodziny lub samego dziecka,
- zaniedbanie dziecka, brak zainteresowania ze strony rodziców oraz wrogości emocjonalne, odrzucenie,
- sytuacje nadmiernej kontroli ze strony rodziców,
- trudną sytuację materialną i społeczną, izolację rodziny.

Jednym z rodzajów zaburzeń psychotycznych okresu dorastania są zaburzenia z tzw. spectrum schizofrenii. Psychoza jest chorobą psychiczną często o przewlekłym przebiegu - to przede wszystkim zaburzone postrzeganie rzeczywistości, inne niż wśród ludzi zdrowych odbieranie świata, często jako zagrażającego, niebezpiecznego.

W systemie oświaty, dokumentami formalnie potwierdzającymi problemy rozwojowe uczniów są orzeczenia i opinie wydawane przez Zespoły Orzekające, działające w poradniach psychologiczno-pedagogicznych, na wniosek rodziców (prawnych opiekunów). W zależności od rodzaju oraz nasilenia określonych deficytów, uczeń może realizować obowiązek nauki w szkole ogólnodostępnej oraz w szkole specjalnej przystosowanej do konkretnych potrzeb dzieci i młodzieży.

Powiat człuchowski jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

1. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Człuchowie

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Człuchowie obejmuje swoim działaniem dzieci i młodzież niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu: lekkim, umiarkowanym, znacznym, z niepełnosprawnością ruchową, z autyzmem, ze sprzężonymi niepełnosprawnościami, niesłyszące lub słabosłyszące, niewidome lub słabowidzące, które z powodu niepełnosprawności nie mogą uczęszczać do szkoły w miejscu zamieszkania.

Do szkół wchodzących w skład Ośrodka mogą uczęszczać uczniowie nie będący wychowankami Ośrodka, w tym dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim, na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

W skład Ośrodka wchodzi:

- Przedszkole Specjalne dla Dzieci Niepełnosprawnych Intelektualnie o Stopniu Umiarkowanym lub Znacznym z Autyzmem oraz Niepełnosprawnościami Sprzężonymi w Człuchowie,
- Szkoła Podstawowa nr 2 w Człuchowie,
- Branżowa Szkoła I Stopnia nr 2 w Człuchowie,
- Szkoła Specjalna Przystosabiająca do Pracy w Człuchowie.

W Ośrodku realizowane są zadania wychowawcze, edukacyjne, profilaktyczne, terapeutyczne, rehabilitacyjne, a także zajęcia wczesnego wspomagania rozwoju zgodnie z odrębnymi przepisami.

Celem podejmowanych działań jest przygotowanie uczniów i wychowanków, w miarę ich możliwości, do samodzielnego życia w integracji ze społeczeństwem, w szczególności poprzez osiągnięcie optymalnego rozwoju intelektualnego, moralnego, emocjonalnego, społecznego i fizycznego w zgodzie z ich potrzebami rozwojowymi i edukacyjnymi oraz możliwościami psychofizycznymi, za pomocą metod pedagogiki specjalnej.

Ośrodek zapewnia opiekę nad uczniami i wychowankami przez umożliwianie realizowania zindywidualizowanego procesu kształcenia, form i programów nauczania.

Dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim Ośrodek zapewnia udział w zajęciach rewalidacyjno-wychowawczych, prowadzonych indywidualnie lub w zespołach.

2. Szkoła Przysposabiająca do Pracy w Człuchowie

Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy dla uczniów z upośledzeniem umysłowym w stopniu umiarkowanym lub znacznym oraz dla uczniów z więcej niż jedną niepełnosprawnością.

3. Ośrodek środowiskowej pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży w Człuchowie

Pacjentami ośrodka mogą być niemowlęta od 3. miesiąca życia, dzieci oraz młodzież objęta obowiązkiem szkolnym i nauki, jak i kształcących się w szkołach ponadpodstawowych – do ich ukończenia, jednak nie później niż do ukończenia 21. roku życia. Ośrodek zapewnia pomoc osobom borykającym się z różnymi zaburzeniami:

- depresją,
- uzależnieniami,
- kłopotami w nastroju,
- chwiejnością,
- zmiennością,
- zaburzeniami lękowymi,
- zaburzeniami osobowości,
- agresją,
- nieradzeniem sobie ze stresem,
- kłopotami w relacjach koleżeńskich, rodzicielskich, uczniowskich.

Pomoc odbywa się w formie porady psychologicznej, sesji psychoterapii indywidualnej, grupowej, rodzinnej, sesji wsparcia psychospołecznego.

Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Człuchowie z uwagi na rosnące zapotrzebowanie na psychiatryczne świadczenia zdrowotne dla dzieci i młodzieży oraz posiadany potencjał wyspecjalizowanego personelu medycznego prowadzi starania i rozmowy z Pomorskim Oddziałem Wojewódzkim NFZ w Gdańsku w kierunku zakontraktowania w 2024 roku Centrum Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży – Poradni Zdrowia Psychicznego II poziom referencyjny, w którym leczenie psychiatryczne dzieci i młodzieży realizowane jest przez lekarza specjalistę psychiatrii dziecięcej wraz z zespołem psychoterapeutów dziecięcych.

Utworzenie CZP II poziomu dla dzieci i młodzieży wpisuje się w kompleksowość leczenia psychiatrycznego dzieci i młodzieży na obszarze powiatu człuchowskiego jak i powiatów ościennych.

Cele i zadania Programu

Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi stabilnej i wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb

Cel szczegółowy a): upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej.

Zadania:

- 1) opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie;
- 2) kontynuacja działalności CZP zgodnie z zasadami organizacyjnymi zawartymi w rozdziale 4 Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017–2022.

Cel szczegółowy b): upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego.

Zadania:

- 1) aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześniania pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej;
- 2) wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie;
- 4) upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców powiatu człuchowskiego poprzez działania promocyjne.

Cel szczegółowy c): aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi.

Zadania:

- 1) zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 2) prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi;
- 3) zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP).

Cel szczegółowy d): skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy.

Zadania:

- 1) powołanie lokalnego zespołu koordynującego realizację Programu; skład zespołu ustala się w sposób zapewniający właściwą reprezentację samorządu powiatu lub gminy, placówek realizujących zadania z zakresu ochrony zdrowia psychicznego, pozarządowych organizacji samopomocowych; zarząd powiatu zapewni działaniom zespołu niezbędną pomoc administracyjną;
- 2) opracowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego, zawierającego szczegółowy plan zapewnienia mieszkańcom koordynowanych, medycznych i społecznych świadczeń CZP;
- 3) realizacja, koordynowanie i monitorowanie lokalnego programu ochrony zdrowia psychicznego;
- 4) przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej).

Cel szczegółowy e): udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom.

Zadania:

- 1) wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne, przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- 2) udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach.

Sposób realizacji celów:

Określony katalog zadań do realizacji może podlegać zmianom w uzasadnionych przypadkach (np. zmiana obowiązującego prawa, decyzje władz centralnych).

Lp.	Zadania do realizacji	Formy realizacji	Podmioty/ jednostki odpowiedzialne za realizację	Termin realizacji	Wskaźniki	Uwagi
Cel główny: Zapewnienie osobom z zaburzeniami psychicznymi wielostronnej opieki adekwatnej do ich potrzeb.						
Cel szczegółowy a): upowszechnienie środowiskowego modelu psychiatrycznej opieki zdrowotnej						
1.	Opracowanie lokalnego programu zwiększenia dostępności i zmniejszenia nierówności w dostępie do różnych form środowiskowej psychiatrycznej opieki zdrowotnej, w tym rozwoju CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowotnej dla dzieci i młodzieży w powiecie lub gminie*	Monitorowanie potrzeb i możliwości realizacji zadania	Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	W trakcie trwania Programu	Nie dotyczy	
2.	Utworzenie CZP oraz placówek psychiatrycznej opieki zdrowot-	Monitorowanie potrzeb i możliwości realizacji zadania	Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu	W trakcie trwania Programu	Nie dotyczy	

	nej dla dzieci i młodzieży w powiecie*		Ochrony Zdrowia Psychicznego			
Cel szczegółowy b): upowszechnienie zróżnicowanych form pomocy i oparcia społecznego						
1.	Aktualizacja poszerzenia, zróżnicowania i unowocześnienia pomocy i oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w zakresie pomocy: bytowej, mieszkaniowej, stacjonarnej, samopomocy środowiskowej*	Realizacja działań w ramach dostępnych projektów i programów w zakresie oparcia społecznego i samopomocy środowiskowej dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi	Środowiskowe domy samopomocy, warsztaty terapii zajęciowej działające na terenie powiatu czulchowskiego	W trakcie trwania Programu	Liczba zrealizowanych działań / liczba uczestników poszczególnych działań	
2.	Wspieranie finansowe projektów organizacji pozarządowych służących rozwojowi form oparcia społecznego dla osób z zaburzeniami psychicznymi*	Ogłaszanie konkursów ofert na zadanie	Starostwo Powiatowe	W trakcie trwania Programu	Liczba złożonych/zrealizowanych ofert	
3.	Zwiększenie udziału zagadnień pomocy osobom z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych centrów pomocy rodzinie*	Poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne. Świadczenie bezpłatnej pomocy prawnej, psychologicznej i materialnej osobom pokrzywdzonym przestępstwem oraz osobom im najbliższym, a także udzielania bezpłatnej pomocy psychologicznej świadkom przestępstwa i osobom im najbliższym. Realizacja projektów profilaktycznych dla osób	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Czulchowie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Czulchowie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	W trakcie trwania Programu	Liczba osób/liczba udzielonych porad. Liczba osób korzystających z pomocy Liczba osób uczestniczących w zadaniu w da-	

		niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi.	w Człuchowie lub organizacja pozarządowa		nym roku	
4.	Upowszechnienie wiedzy na temat zdrowia psychicznego wśród mieszkańców powiatu człuchowskiego poprzez działania promocyjne	Przygotowanie i rozpowszechnienie ulotek, plakatów i innych materiałów promocyjnych w wersji elektronicznej lub papierowej.	CZP, środowiskowe domy samopomocy, ośrodki pomocy społecznej, PPP w Człuchowie	W trakcie trwania Programu	Liczba przygotowanych materiałów	
Cel szczegółowy c): aktywizacja zawodowa osób z zaburzeniami psychicznymi						
1.	Zwiększanie dostępności rehabilitacji zawodowej, organizacja poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi*	<p>Program obejmujący zadania Powiatowego Urzędu Pracy wynikające z ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych wraz z odpowiednimi aktami wykonawczymi.</p> <p>1. Diagnoza sytuacji osób z zaburzeniami psychicznymi: - rozmowy informacyjno-doradcze w celu rozpoznania potrzeb w zakresie aktywizacji zawodowej. Opracowanie Indywidualnych Planów Działania.</p> <p>2. Poradnictwo zawodowe dla osób niepełnosprawnych z za-</p>	Powiatowy Urząd Pracy w Człuchowie	W trakcie trwania Programu	Liczba osób objętych wsparciem	

		<p>burzeniami psychicznymi w celu zwiększenia szans na uzyskanie zatrudnienia poprzez udzielanie porad indywidualnych lub grupowych mających na celu nabycie umiejętności aktywnego poszukiwania pracy, pomocy w wyborze odpowiedniego zawodu lub miejsca zatrudnienia.</p> <p>3. Promowanie, informowanie oraz organizowanie szkoleń zawodowych w celu przekwalifikowania lub uzupełnienia kwalifikacji zawodowych zwiększających szansę na podjęcie zatrudnienia.</p> <p>4. Usługi z zakresu pośrednictwa pracy oraz zatrudnienia wspieranego dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych z zaburzeniami psychicznymi.</p>				
2.	<p>Prowadzenie kampanii szkoleniowo-informacyjnej adresowanej do pracodawców promującej zatrudnianie osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi*</p>	<p>Kampania informacyjna na stronie internetowej Powiatowego Urzędu Pracy oraz w gablotach informacyjnych. Opracowanie i rozpowszechnianie materiałów informacyjnych, ulotek skierowanych do pracodawców promu-</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy w Czulchowie</p>	<p>W trakcie trwania Programu</p>	<p>Liczba przygotowanych i rozpowszechnionych materiałów informacyjnych</p>	

		jących zatrudnienie osób z zaburzeniami psychicznymi. Bieżące informowanie oraz współpraca kluczowych pracowników Powiatowego Urzędu Pracy z pracodawcami w zakresie możliwości zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi.				
3.	Zwiększenie udziału zatrudnienia osób z zaburzeniami psychicznymi w działalności powiatowych urzędów pracy (PUP) *	Upowszechnianie wiedzy i promowanie idei zatrudniania osób z zaburzeniami psychicznymi, zapewnienie wielostronnej pomocy i doradztwa ze strony kluczowych pracowników PUP oraz dostosowanie skoordynowanej działalności różnych form wsparcia. Doradztwo w zakresie doboru kandydatów do pracy spośród osób z zaburzeniami psychicznymi.	Powiatowy Urząd Pracy w Czulchowie	W trakcie trwania Programu	Liczba zarejestrowanych osób z zaburzeniami psychicznymi/ liczba osób z zaburzeniami psychicznymi objętych usługami i instrumentami z zakresu pośrednictwa i poradnictwa	
Cel szczegółowy d): skoordynowanie dostępnych form opieki i pomocy						
1.	Powołanie zespołu koordynującego realizację Programu *	Powołanie Zespołu Koordynującego realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego Zarządzeniem Starosty Czulchowskiego	Zarząd Powiatu Czulchowskiego	2018	Nie dotyczy	Zadanie zrealizowane – Zarządzenie Starosty Czulchowskiego nr 31/2018 z dnia 19 grudnia 2018 r. w sprawie powołania Zespołu Koordynującego do opracowania Powiatowego

						Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego
2.	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego *	Opracowanie Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego i przyjęcie Programu Radę Powiatu Człuchowskiego	Zespół Koordynujący realizację Programu	W trakcie trwania Programu	Nie dotyczy	Zarządzenie Starosty Człuchowskiego nr 25/2024 z dnia 13 maja 2024 r. w sprawie powołania Zespołu Koordynującego do aktualizacji Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 dla Powiatu Człuchowskiego
3.	Realizacja, koordynowanie i monitorowanie Programu; *	Zgodnie z zapisami w Programie („Sposób realizacji celów”)	Podmioty wskazane jako odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań. Koordynowanie i monitorowanie – Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego	W trakcie trwania Programu	Opracowanie i przedstawienie Zarządowi Powiatu Człuchowskiego corocznego sprawozdania z funkcjonowania Programu – począwszy od roku 2021. Przygotowanie i przedłożenie wymaganych sprawozdań zewnętrznych.	
4.	Przygotowanie i udostępnienie mieszkańcom oraz samorządowi województwa aktualizowanego corocznie przewodnika informującego o lokalnie dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zabu-	Opracowanie i zamieszczenie na stronie internetowej powiatu człuchowskiego „Informatora o dostępnych formach opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i aktywizacji zawodowej dla osób z zaburzeniami psychicznymi w powiecie człuchowskim.	Starostwo Powiatowe przy współpracy z CZP, PCPR, PUP, PPP i inne.	W trakcie trwania Programu	Liczba wejść na stronę/pobrań ze strony	

	rzeniami psychicznymi (w wersji papierowej lub elektronicznej) *	Przesłanie „Informatora” w wersji elektronicznej do samorządu wojewódzkiego. Coroczna aktualizacja „Informatora”.				
Cel szczegółowy e): udzielanie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego uczniom, rodzicom i nauczycielom						
1.	Wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną, przez udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom pomocy psychologiczno-pedagogicznej	Porady, konsultacje, terapia, zajęcia informacyjno-szkoleniowe, zajęcia profilaktyczne dla dzieci, uczniów, rodziców i nauczycieli, grupy wsparcia	Pracownicy pedagogiczni Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Czulchowie	W trakcie trwania Programu	Liczba osób i form realizacji	
2.	Udzielanie pomocy psychologiczno-pedagogicznej dzieciom i młodzieży w przedszkolach, szkołach i placówkach	Diagnoza, opiniowanie, orzecznictwo, terapia psychologiczna, psychoterapia	Pracownicy pedagogiczni Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Czulchowie	W trakcie trwania Programu	Liczba osób i form realizacji	
3.	Udzielanie pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dzieciom i młodzieży	Porady, konsultacje, terapia, sesje	Pracownicy Ośrodka Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży - I poziom referencyjny	W trakcie trwania Programu	Liczba osób i form realizacji	

*Działania wynikające z Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego

Źródła finansowania

1. Środki finansowe własne realizatora Programu - powiatu człuchowskiego.
2. Środki finansowe własne podmiotów współpracujących przy realizacji Programu.
3. Narodowy Fundusz Zdrowia.
4. Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.
5. Fundusz Pracy.
6. Inne, w tym pozyskane ze środków zewnętrznych, unijnych, itp.

Monitoring i sprawozdawczość

Monitorowanie przebiegu realizacji Powiatowego Programu ochrony Zdrowia Psychicznego dla powiatu czulchowskiego odbywać się będzie w oparciu o coroczne sprawozdania podmiotów wskazanych w części „Sposób realizacji celów” jako podmioty/jednostki odpowiedzialne za realizację poszczególnych zadań w terminie do końca marca roku następnego (począwszy od 2021 r.).

Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na podstawie informacji uzyskanych od podmiotów/jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych zadań opracuje i do końca kwietnia przedstawi Zarządowi Powiatu Czulchowskiego sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Ponadto opracuje i przekaże wymagane sprawozdania jednostkom zewnętrznym.

Powiatowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego opracowany został przez Zespół Koordynujący realizację Powiatowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2023-2030 dla Powiatu Czulchowskiego.